

OM ESBJERGEGNENS BILLEFAUNA

AF

A. C. JENSEN-HAARUP.

Efter i et Par Aar, dels paa egen Haand, dels i For-
ening med andre Samlere, at have foretaget Indsamlinger
af Biller i Omegnen af Esbjerg føler jeg Trang til at frem-
komme med en Beretning om mit Udbytte herfra og om en
Del sjældnere Arters Forekomst i den nærmeste Omegn af
Esbjerg.

Som Regel skal jeg forbigaa den Mængde mindre al-
mindelige Arter, her kan findes paa forskellige Tider af Aaret,
og holde mig til de sjældne eller for Danmark nye Arter,
om jeg end nu og da vil blive fristet til at omtale nogle,
der ogsaa kan faas i Antal andre Steder.

Inde fra Landet har jeg ikke stort at meddele; kun
noterer jeg, at *Ceratophyus typhoeus* L. er ret udbredt
her omkring, at af *Hydroporus novemlineatus* Steph. er taget
2 Stk. ved Spangsbjerg Mølle samt 1 Stk. ved Tjæreborg,
og at *Berosus aericeps* Curt. er kætset i et lille Antal
paa Fanø og ved Spangsbjerg Mølle henholdsvis af Konser-
vator Løvendal og Toldassistent Holstebro; en *Laccobius*,
der dog senere har vist sig næppe at være artsforskjellig fra
minutus L., er meget talrig overalt. Endelig anfører jeg, at
jeg den 10. April 1898 i Lunden ved Spangsbjerg Mølle under
Barken paa en lille Fyrrestamme, der laa paa et Dige, fandt
en lille Løbebille, der var aldeles oversaat med Exemplarer
af en mindre, graa Middeart. Da jeg havde faaet Dyret renset
for Midderne, viste det sig at være en for Faunaen ny Art,
nemlig *Blechrus glabratus* Linn.

Det, jeg imidlertid nærmest ønsker at gjøre opmærksom paa, er Strandbreddens Fauna, der er i høj Grad interessant. Det er rent ud forbavsende, saa mange sjældne Arter man til Tider kan finde navnlig under Tangbræmmen; det mærkeligste er, at man her kan tage en hel Række Dyr, der ellers ikke hører hjemme paa Strandbredder. Forklaringen herpaa maa vistnok søges dels i, at en Del Biller under deres Vandring finder et midlertidigt Skjul under Tangen, dels i, at mange Insekter føres med Bække og Aar ud i Havet og derpaa af Vind, Strøm og Bølgeslag atter sættes paa det tørre, og endelig i, at en Mængde Individer af flyvende Arter paa stille og varme Sommerdage slaar sig ned paa de vide Flader, der tørlægges i Ebbetiden, hvorpaa de føres til Land, naar Floden kommer.

Af den Række mer eller mindre sjældne Biller, jeg har fra Strandbredden, nævner jeg i Flæng følgende, der dels virkelig er Stranddyr, dels ikke har noget med Stranden at gjøre: *Pogonus halophilus* Nicol. (forekommer talrig), *luridipennis* Dej. (1 Stk.), *Nebria livida* L. (enkeltvis), *Eri-rhinus bimaculatus* Fbr. (ret hyppig), *Mecinus collaris* Germ. (ikke sjælden; forekommer iøvrigt omkring i Marskengene), *Bembidium normannum* Dej. (ikke talrig), *pusillum* Gyll. (i Tusindvis), *pallidipenne* Ill. (hyppig), *bipunctatum* L. (enkeltvis), *lunatum* Duft. (flere Stk.), *fumigatum* Duft. (2 Stk.), *Bledius diota* Schiödte (hyppig), *tricornis* Herbst (hyppig), *Achenium humile* Nicol. (forekom enkeltvis i 1897), *Phytosus balticus* Kr. (enkeltvis i 1898), *spinifer* Curt. (1 Stk. taget af Løvendal i 1898), *Amara spreta* Dej. (talrig), *convexiuscula* Marsh. (enkeltvis), *rufocincta* Sahlb. (nogle Stk. 1897), *Quedius tristis* Grav. (enkeltvis), *Harpalus servus* Duft. (enkeltvis), *Helophorus tuberculatus* Gyll. (flere Stk.), *Hydroporus memnonius* Nicol. (1 Stk.), *confluens* Fbr. (1 Stk.), *Dyschirius thoracicus* Fbr., *obscurus* Gyll., *salinus* Schaum, *inermis* Schaum og *impunctipennis* Daws. o. fl.

Men foruden de nævnte Arter findes der endnu bedre Ting langs Stranden. Jeg skal først omtale den Art, der blev en medvirkende Aarsag til, at en Del andre for Faunaen

ny Arter blev opdagede. Paa en Lysttur til »Eventyrets Land«, Skallingen, i Sommeren 1897 fandt jeg under en Tangbræmme nogle smaa gule Løbebiller, som jeg ikke kjendte, og sikrede mig nogle faa Stkr. i et Spiritusglas. Da jeg senere undersøgte Dyret, viste det sig at være *Cillenum laterale* Brullé, der hovedsagelig kun forekommer ved de engelske og franske Kyster; men da Dyrets Farve i meget væsentlig Grad afveg fra den foreliggende Beskrivelse, sendte jeg et Exemplar af Billen til Hr. Konservator Løvendal, der meddelte mig, at Bestemmelsen var rigtig. Senere havde jeg den Glæde at modtage Besøg af Hr. Løvendal, og i Forening foretog vi en Tur til Skallingen, men da var Lokaliteten oversvømmet. Et Par Dage efter gjenfandt vi imidlertid denne lille Bille paa et mere tilgængeligt Sted, nemlig paa Stranden nær ved Esbjergs Tivoli, og her er den senere taget i meget stort Antal, ligesom nogle Stkr. er tagne dels ved Hjerting og dels ved Ydre Bjerrum ved Ribe.

Som ovenfor angivet, er de danske Expl. af Dyret ikke farvede som de udenlandske, idet Hoved og Thorax hos vore er bleggule, medens disse Kropdele hos de udenlandske Exemplarer er livlig metallisk grønne; dog har vi ogsaa fundet enkelte Stykker, der i Farve nærmer sig meget de typiske Expl., ligesom der ogsaa i Udlandet skal være fundet Stkr. med gult Hoved og Thorax.

Cillenum laterale Brullé opholder sig her under smaa, flade Stene, der ligger halvt begravede i det grovkornede Kvarts- og Limonit-Sand, og to Gange i Døgnet er overskyllede af Floden. Dyret er højst vanskelig at faa Øje paa, dels fordi det sædvanlig bliver liggende stille, efter at Stenen er løftet op, men navnlig fordi dets Farve stemmer saa aldeles overens med Sandets. Skal man være sikker paa at finde Dyret, maa man søge under Stene af en vis Størrelse, paa en Bund med en vis Fugtighedsgrad og i en vis Afstand nedenfor eller udenfor Højvandslinjen. Som Regel ligger *Cillenum* rolig under Stenene; kun paa solhede Dage begiver Dyret sig op paa Strandbredden og er da meget livligt; det synes at være lyssky, men kommer det først rigtig under

Lysets Paavirkning, bliver det spillevende. Det laver sig Gange eller Opholdsrum i Sandet ved med en beundringsværdig Hurtighed at flytte Sandkornene med Kjæberne. Naar Havvandet staar over Dyret, ligger det som livløst; Dr. Schaum skriver, at det da er asphyktisk, et Udtryk, der maaske er vel stærkt.

Inden jeg forlader denne Art, vil jeg endnu kun omtale, at den kan tages fra tidligt Foraar til sent Efteraar, og at jeg har taget nogle Stkr. af en Larve, som efter hvad Dr. Meinert har meddelt mig, højst sandsynlig hører til *Cillemum*.

Ved vor Indsamling af *Cillemum* i Juni 1897 stødte jeg paa en stor, smuk *Bledius*, som Hr. Løvendal strax erklærede for at være ny for Faunaen; det viste sig at være *Bledius taurus* Germ. Vi fandt senere nogle faa friske Stykker men mest døde og defekte Expl. Aabenbart var Dyret ved at forsvinde; det viste sig ogsaa i 1898, at den var meget tidlig fremme, og jeg fik et ret betydeligt Antal samlet dels under Tangbræmmen, dels i Sandet under Tangen; denne prægtige Blediusart optraadte talrigst i Midten af Maj; allerede mod Slutningen af samme Maaned fandtes den kun enkeltvis, og ind i Juni forsvandt den.

Omtrent samtidig med denne Opdagelse tog Hr. Løvendal en Række Expl. af en *Ochthebius*, der var ret talrig under den øverste Tangbræmme. Hvis Dyret strax var bleven erkjendt for en ny Art, vilde det formodentlig være blevet samlet i meget stort Tal, men Bestemmelsen blev foreløbig udsat af Mangel paa tilstrækkelig Litteratur her i »the far west«. Arten viste sig senere at være *Ochthebius auriculatus* Rey., der først er beskrevet for godt en halv Snes Aar siden. Jeg søgte nu at faa indsamlet et rigeligt Antal Expl. af denne ny Art, men fandt kun ganske enkelte. I 1898 har den ikke været til at finde ved Stranden. Paa Fanø er den derimod taget i Mængde i 1899.

Hen paa Sommeren i 1897 gennemgik jeg mit indsamlede Materiale fra Stranden og fandt deriblandt en *Amara strenua* Zimm. Jeg fik senere Meddelelse fra Hr. Løvendal om, at den *Amara tricuspidata* Dej., der staar opført i vor

Billefortegnelse, vistnok er *Amara strenua*, skjønt Museets Exemplar ikke i et og alt stemmer overens med mit. Hidtil er det ikke lykkedes mig at finde flere Stkr. af denne Art.

En lille *Staphylin*, som jeg af og til havde iagttaget under samme Forhold som *Cillemum*, men ikke skjænket videre Opmærksomhed, blev under et Besøg hos mig af Hr. Løvendal og Hr. Ingeniør Engelhart funden af denne sidste og erklæret for at være *Diglossa mersa* Halid. Den fører ganske den samme Levevis som *Cillemum* og overskylles som denne regelmæssig af Floden. Hidtil har jeg dog ikke truffet *Cillemum* og *Diglossa* under samme Sten. I den senere Tid har jeg med særlig Interesse iagttaget dette lille Dyr, og har da flere Gange haft Lejlighed til at se, hvorledes det, for bedre at holde sig fast med den yderste Bagkropsspids kan hæfte sig til en glat Flade og hænge lodret ned; naar det ikke føler sig sikkert, slæber det Bagkropsspidsen paa Fladen for med kort Varsel at kunne tage fat; om dette sker ved Sugning eller Klæbning, kan jeg ikke sige; dette Forhold er vist temmelig enestaaende.

Endelig skal jeg omtale et Fund, hvormed Meddelelse er givet mig af Hr. Løvendal, nemlig, at der blandt Bledius-Materialet fra 1898 fra Stranden ved Esbjerg, viste sig at være en anden for Faunaen ny, stor Art nemlig *Bledius spectabilis* Kraatz (2 Hunner).

Efterat ovenstaaende er nedskrevet, kan jeg endvidere berette om nogle ny Fund fra Sommeren og Eftersommeren 1898. I Marskenge i Nærheden af Darum ved Bramminge Station har jeg taget *Ochthebius obscurus* Rey., ny for Faunaen; af *Blechrus glabratus* Duft., som Hr. Løvendal meddeler mig at han har taget 1 Stk. af ved Løsning pr. Horsens, har jeg taget en Række Exemplarer i Asbo pr. Vejen St. Her ved Esbjerg har jeg taget flere hundrede Stykker af en ny *Agabus*, *A. affinis* Payk.; (idet den *Agabus*, der herhjemme hidtil har gaaet under dette Navn, har vist sig at være *A. unguicularis* Thoms.); jeg har her fundet den i en lille Grøft, der er aldeles overgroet med Sphagnum. Af *Parnus lutulentus* Er. har jeg taget et Par, og et større Antal af en

Parnus-Art, der muligen kun er en Varietet; den afviger fra *P. lutulentus* Er. ved meget svage Punktstriber paa Dækvingerne. Af *Haliphus*-Arterne har jeg indsamlet et meget stort Materiale og er kommen til den Anskuelse, at vi i det mindste har to hidtil oversete Arter, nemlig *Haliphus Heydenii* Wehncke og *Haliphus apicalis* Thoms.

Fundet af alle disse interessante Arter indenfor et temmelig begrændset Territorium synes mig at være et glædeligt Vidnesbyrd om, at man endnu af og til kan haabe at træffe et entomologisk *terra incognita* i Danmark.
